

BRIEVEN VAN BET

Eerste druk 2018

Copyright ©2018 Herbert Verhey

Boekverzorging: Herbert Verhey

Omslagillustratie: portret Bet Verhey (jaartal onbekend),
reproductie en bewerking: Arnoud Verhey, Rotterdam

Illustraties omslag en binnenwerk: Archief Verhey

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand,
of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij
elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere
manier, zonder voorafgaande toestemming van de auteur.

Voor overname kunt u zich wenden tot: herbert@verhey.com

ISBN 978 94 0218 237 8

www.bravenewbooks.nl

BRIEVEN VAN BET

Adriana Elisabeth Rauws-Verhey
uit Parijs en Java, 1856-1866

BRAVE NEW BOOKS

INHOUD

Inleiding	7
<i>Brieven uit Parijs aan Bet's moeder in Brielle</i>	
Zondag 7 September 1856	11
Dinsdag 16 September 1856	13
<i>Brieven uit Java aan Bet's nicht Wilhelmine in Arnhem</i>	
Vrijdag 7 Juni 1861	16
Maandag 7 April 1862	19
<i>Brief uit Java aan Bet's moeder in Brielle</i>	
Zaterdag 6 Februari 1864	21
<i>Brief uit Java aan Bet's moeder in Brielle</i>	
Zondag 20 Maart 1864	24
<i>Brief van Arij Clarus Verhey aan zijn zuster Bet</i>	27
<i>Brief uit Java aan Bet's nicht Wilhelmine in Arnhem</i>	
Vrijdag 20 Mei 1864	29
<i>Brieven uit Java aan Bet's moeder in Brielle</i>	
Woensdag 24 Augustus 1864	31
Zaterdag 25 Maart 1865	35
Donderdag 24 Augustus 1865	37
Woensdag 7 Maart 1866	39
Donderdag 24 Mei 1866	43
<i>Brief van Rein Rauws aan zijn schoonmoeder in Brielle</i>	
Donderdag 14 Juni 1866	47
<i>Brief van Rein Rauws aan Henri Matthes in Amsterdam</i>	
Donderdag 14 Juni 1866	51
<i>Bijlagen</i>	
Naschrift	57
Personenregister.....	59
Overzichtskaartje Java	63
Verantwoording	64

Adriana Elisabeth (Bet) Verhey (1832-1866)

INLEIDING

Adriana Elisabeth (Bet) Verhey is een telg uit een kinderrijke familie in Brielle. Haar moeder Clara Magdalena van der Minne is de dochter van de burgemeester van die stad en haar vader Bastiaan Jacob Verhey is net als haar grootvader een van de vroege waterstaatsingenieurs van Nederland. Na haar huwelijk in 1859 met Reinier Rauws – een zoon van Reinier Johannes Rauws, controleur Rijksbelastingen, en Wilhelmina Phillipine Weeninck – vertrekt zij samen met haar echtgenoot naar Indië. Rauws gaat er de suikerfabriek *Alkmaar* leiden, ongeveer 17 kilometer ten zuiden van de havenplaats Pasoeroean in Oost-Java.

Het verre eiland is niet geheel vreemd voor beide echtelieden: Zo woont Rauws' broer Hendricus Johannes (Hein) al enige jaren in Pasoeroean met zijn echtgenote Mathilde, een dochter van spoorwegpionier Frederik Willem Conrad, en vaart Bet's oudste broer Cornelis (Kees) regelmatig op Java als koopvaardij kapitein. Haar oudere boer Johannis (Jan) is in 1845 naar Indië gegaan voor de *Nederlandsche Handel Maatschappij* en haar jongste broer Johannes Marius is er in 1859, twee jaar na diens aankomst, gehuwd met Charlotta (Lot) Theodora von Stockhausen wier familie geboren en getogen is in de residentie Pasoeroean. Bet's overige twee broers, Arij Clarus- en Baris Agathus Verhey komen niet naar "de Oost" en blijven in Nederland, zo ook Bet's twee jaar oudere zuster Christina Clasina (Chris) en achttien jaar oudere zuster uit het eerste huwelijk van haar vader, Ingelina Katharina Ida.

Hoewel het goed gaat met de zaken – suikerfabriek *Alkmaar* maakt op den duur weer winst – is het leven er niet zonder ontberingen en vergt het haar tol.